

טיוטא אלא אריכה אפונות

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

כישורי חיים

תכנית ליבה לכיתה ו'

מותאם לממ"ד

מפגשים 36-39

התוכנית הותאמה לממ"ד ע"י:

מרים רביבו, הניה פישמן והרב איתן לוי

טיוטא פלא אריכה פשונית

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

טיוטא פאר אריכה פאונד

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

הטרדה מינית

רציונל

בגיל זה מתחילים תלמידים להתעניין בהתפתחות הגופנית והמינית שלהם, של חבריהם ושל בני המין השני וכן עסוקים בבדיקת גבולות, מה מותר ומה אסור. לעיתים ישנו בלבול הקשור לנורמות ההתנהגות. לא תמיד ברור מתי נפרצים הגבולות. בלבול זה עלול להתבטא בהצקות, בהטרדות מיניות ואפילו בעבירות מין קשות.

בדיקה של ההתנהגויות שונות יאפשר להבחין בין התנהגויות לגיטימיות לבין מצבים שבהם ישנה חציה של גבולות. הבחנה ראשונית זו היא תחילתו של תהליך הבהרה, יצירת סדר והגברת המודעות בנוגע למשמעותן של התנהגויות מיניות.

לעיתים יש נטייה לראות בהתנהגות פוגעת ומעליבה כאילו הייתה התנהגות תקינה ובריאה, ולהגדירה כ"משחק" או כ"התנסות", המותאמת לגיל הכרונולוגי של התלמידים. למרות נטייה זו, קיימת הבחנה ברורה בין התנהגות פוגעת לבין התנהגות רצויה ומקובלת. אחד הקריטריונים המבחינים בין זו לזו היא התחושה של מי שנפגע מההתנהגות זו, והפרשנות שהוא נותן לה.

מטרות

1. פתיחת הנושא תוך כדי התמקדות בהתנהגויות הקשורות לעולמם של תלמידים.
2. יבררו בירור ראשוני של מושגים והעלאת המודעות ביחס למשמעותן של התנהגויות על הרצף שבין המותר והאסור.
3. יבחינו בכך שלעיתים גם התנהגות שכיחה הנה פוגעת, מעליבה ומוגדרת כהתנהגות בלתי רצויה.
4. יפתחו אמפתיה כלפי הנפגע.
5. איתור גורמי סיוע אישיים לכל תלמיד.
6. יפתחו נורמות וגבולות ביחיד ובקבוצה בהקשר להטרדה מינית.
7. יישמו מונחים ומושגים המבטאים בבהירות מהי הטרדה מינית.
8. יתאמנו בקבוצת השווים בבחירת התנהגות בלתי פוגעת.

טיוטא פאר אריכה פאונד

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

מפגש מס' 36: "כן, לא, מותר, אסור"

בגיל זה מתחילים תלמידים להתעניין בהתפתחות הגופנית והמינית שלהם, של חבריהם ושל בני המין השני, וכן עסוקים בבדיקת גבולות, מה מותר ומה אסור. לעיתים ישנו בלבול הקשור לנורמות ההתנהגות. לא תמיד ברור מתי נפרצים הגבולות. בלבול זה עלול להתבטא בהצקות, בהטרדות מיניות ואפילו בעבירות מין קשות.

בדיקה של התנהגויות שונות תאפשר להבחין בין התנהגויות לגיטימיות לבין מצבים שבהם ישנה חציה של גבולות. הבחנה ראשונית זו היא תחילתו של תהליך הבהרה, יצירת סדר והגברת המודעות בנוגע למשמעותן של התנהגויות בין אדם לחברו.

מהלך

1. שמש רעיונות. המורה יכתוב במרכז הלוח "הטרדה מינית", ויבקש מהתלמידים להעלות אסוציאציות למושג. המורה ירשום על הלוח את מה שהתלמידים יעלו.

(למחנך: בגישה זו, ניתן להכיר את עולם המושגים של התלמידים, ולהתאים את הנושאים הנידונים בשיעור לעולמם).

המורה בעזרת התלמידים, ימייך את הדברים שהעלו התלמידים לפי: מילולי, גופני, אחר. וכן לפי כפיה, רצון.

2. כל תלמיד יתאר ב-5 שורות על כרטיס אירוע שיש בו הטרדה.

3. המורה אוסף את הכרטיסים, ובשיעור הבא מחלק אותם לתלמידים (לא דוקא אותו כרטיס שהתלמיד כתב).

(למחנך: יש לבדוק את הכרטיסים ואת האירועים שהתלמידים העלו. במידה ותתקל בתיאורים קשים – צריך לשתף את היועץ/הפסיכולוג, לפני שחוזרים לכתה לעבודה עם הכרטיסים).

4. שיעור שני – שלב א: עבודה אישית

הנחיות לתלמידים לעבודה אישית:

- כל אחד מכם יקבל כרטיס ובו מתואר אירוע שבו מעורבים מתבגרים בגילכם. (- הכרטיסים שהתלמידים הכינו. הצעות לאירועים מופיעות בסוף מפגש זה).
- תארו בעיני רוחכם את האירוע. דמיינו את מקום האירוע, איך הוא נראה? האם יש אנשים נוספים? התמקדו בכל אחת מהדמויות: איך הן מרגישות? מה אומרת הדמות לעצמה? על מה היא חושבת? מה ניתן להוסיף למתרחש? מה קרה לפני כן? מה לדעתכם יקרה לאחר מכן? האם אירוע דומה כבר קרה בעבר? תארו דיאלוג בין הדמויות.
- כעת, תעלו את אשר דמיינתם על הכתב או בציור.

5. שלב ב: עבודה בקבוצות קטנות

- שתפו את חברי הקבוצה בתוצרים שכתבתם או שציירתם.
- דונו בתוצרים. מה משותף? מה שונה?
- החליטו על כותרת לאירועים.

טיוטא ללא עריכה לשונית

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

6. שלב ג: עבודה במליאה

- כל קבוצה תציג את האירועים ואת הכותרת שנתנה לו. אם הקבוצה לא הגיעה להסכמה על כותרת משותפת, ניתן להציג את כל הכותרות שחברי הקבוצה הציעו.
- כל קבוצה תתאר את התהליך שעברה. האם היו אי-הסכמות, במה, אילו נושאים עלו בדיון?

הערה למנחה: ייתכן שבשלב הזה יתעוררו אי-הסכמות בין התלמידים. אי-הסכמות אלה מבטאות את התחלת הדיון, את בדיקת הגבולות, את בירור משמעותן של ההתנהגויות ובירור העמדות. מומלץ שהמנחה יכתוב את הכותרות על הלוח על מנת שניתן יהיה למיין אותן לאחר מכן.

- לאחר איסוף כל הכותרות מוזמנים התלמידים למיין אותן לפי קטגוריות.

הערה למנחה: חשוב לאפשר לתלמידים להגיע בעצמם לאיתור הקטגוריות של הטרדה מינית, הצקה, עבירות קשות וכד'. ייתכן שתישארנה תמונות שלא תהיה הסכמה בין התלמידים על שיוכן לקטגוריה מסוימת. אי-הסכמות אלה נובעות מחוסר ידע וגם מעמדות שונות בקרב התלמידים. מומלץ להוסיף קטגוריה נוספת לתמונות אשר אין הסכמה ביחס אליהן ולפתח דיון בהתאם.

שאלות מנחות לדיון במליאה

- מה היו הקריטריונים שבעזרתם נעשה המיון לקטגוריות? האם הקריטריונים היו ברורים, עמומים? האם הייתה הסכמה בקרב התלמידים בנוגע לקריטריונים אלה?
- המנחה יתמקד בהתנהגויות ששייכות לקטגוריה של הטרדה מינית. ניתן לומר: "ישנן התנהגויות שברור לנו מה משמעותן, כגון: (לתת דוגמאות ממה שהתלמידים העלו) כאשר מדברים על הטרדה מינית לא תמיד ברור במה מדובר. האם בקטגוריה זו התמקדו רוב אי-ההסכמות? ממה הן נובעות לדעתכם? ממה בחרנו להתעלם?"

סיכום

ראינו מגוון רב של התנהגויות וניסינו לחלק אותן לקטגוריות שונות, מתוך מטרה להבחין בשונות ביניהן ולבדוק מה מאפיין כל קטגוריה, מהי התנהגות מותרת ומהי התנהגות אסורה. בשיעורים הבאים נתמקד בהתנהגויות השייכות לקטגוריה של הטרדה מינית, משום שאלה הן בדרך-כלל ההתנהגויות שביחס אליהן קיימת אי-בהירות וגם ויכוח, כביכול, אם מדובר בהתנהגויות מותרות או אסורות.

הטרדה מינית פרושה אחת מבין ההתנהגויות הבאות: קללות והצקות הנוגעות לאברים הפרטיים של האדם והמכוונות להעליב אותו ולפגוע בו, כגון: הצקה מינית כמו שריקות ורמיזות מיניות, תלייתן או הצגתן של תמונות פורנוגרפיות, הצעות מיניות חוזרות, גם אם האדם השני הראה שהוא אינו מעוניין.

מטלה לשיעור הבא: חשבו על דוגמאות נוספות של מצבים שבהם ישנה הטרדה מינית. אספו דוגמאות גם מחיי בית-הספר.

הערות למנחה

על המנחה לאפשר דיון פתוח, לא שיפוטי, תוך שמירה על כבודם של המשתתפים. חשוב לאפשר דיון פתוח, כי מדובר במצבים עמומים הניתנים לפרשנות ערכית וסובייקטיבית. מומלץ, שהמנחה יערוך רשימה של הקטגוריות ושל התמונות השונות שעלו, וכן של התמונות אשר עליהן לא הייתה הסכמה. ניתן להשתמש ברשימה זו בשיעורים הבאים, על מנת לבדוק אם חלו שינויים בעמדתם של התלמידים.

טיוטא פא אריכה פשונית

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

דוגמאות לאירועים

1. קובי ויוסי השתוללו בהפסקה. בשלב מסוים הם "הלכו מכות" במשחק, וקובי הוריד ליוסי את המכנסיים.
2. דנה תלמידת כיתה ו'. היא נראית כבת 14. בכל פעם שהיא נכנסת לכיתה, הבנות מסתכלות עליה ומצחקקות.
3. דני הביא לכיתה תמונות לא צנועות. במהלך השיעור הוא הראה את התמונות לדוד שישב לידו. דוד נבוך. לא היה לו נעים להגיד לדני שהוא לא רוצה לראות. בכל פעם שהוא דחף לפניו את התמונות הוא אמר לו: אתה נהנה לראות?
4. לאחר האימון בחדר ההלבשה הציע רון לדני ולאורי לצחוק על איתמר. הם התקרבו אליו, הורידו לו את המכנסיים והתחתונים, משכו לו באיבר המין, והכריחו אותו לגעת בהם. לבסוף, ברחו והשאירו אותו לבדו במלתחה.

הערה למחנך: יש להתאים את האירועים לתחומים ששייכים לתלמידים, ולא להציג אירועים שאינם מוכרים להם.

טיוטא פאר אריכה פון

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

מפגש מס' 37: גרפיטי ברשת¹

לעיתים יש נטייה לראות בהתנהגות פוגעת ומעליבה כאילו הייתה התנהגות תקינה ובריאה ולהגדירה כ"משחק" או כ"התנסות", המותאמים לגיל הכרונולוגי של התלמידים. למרות נטייה זו, קיימת הבחנה ברורה בין התנהגות פוגעת לבין התנהגות רצויה ומקובלת. אחד הקריטריונים המבחניים בין זו לזו היא התחושה של מי שנפגע מההתנהגות, והפרשנות שהוא נותן לה כהתנהגות שפוגעת בו. במקביל לקריטריון הסובייקטיבי קיימים קריטריונים אובייקטיביים שאותם מפרט החוק.

פעילות זו היא אימון נוסף, הבא לסייע לתלמידים להבחין בין התנהגויות תקינות לבין התנהגויות מעליבות ופוגעות המוגדרות כהתנהגויות בלתי רצויות. הפעילות תתמקד בהעצמת יכולתם של התלמידים לפתח אמפתיה אל הזולת, לגלות רגישות אל רגשותיו ואל רצונותיו, ולכבדם. אחת הדרכים להשגת מטרה זו היא הבהרת נזקי הפגיעה והשלכותיה הנפשיות על מי שנפגע.

משנה ברורה סימן קנו

המרגל בחבירו עובר בלא תעשה, שנאמר "לא תלך רכיל בעמך" איזהו רכיל זה שטוען דברים והולך מזה לזה ואומר כך אמר פלוני כך וכך שמעתי על פלוני אעפ"י שהוא אמת הרי זה מחריב את העולם. יש עוון גדול מזה עד מאד והוא בכלל לאו זה והוא לשון הרע והוא המספר בגנות חבירו אף שהוא אמת אבל האומר שקר נקרא מוציא שם רע על חבירו. המספר דברים שגורמין אם נשמעו איש מפי איש להזיק חבירו בגופו או בממונו ואפילו להצר לו או להפחידו הרי זה לשון הרע.

למחנך: יש להתאים יחידה זו לתחומי הענין והעיסוק של התלמידים.
ניתן לתאר תאור של גרפיטי ללא רשת, ואז יש מקום לדבר גם על לכלוך הסביבה.
ניתן לדבר גם על כתיבה על הלוח בכיתה, או אמירה של דברים שפוגעים בחבר.

מסרים לתלמידים

- היה אתה הקול האומר "לא" כשפוגעים בחבר.
- היכולת לזהות חבר נפגע היא יכולת מוערכת גם על-ידי חבריך.
- כדאי שתדעו: תלמידים מתקשים לבקש עזרה. עזרו להם, גם אם לא פנו מיוזמתם.

מהלך הפעילות

הפעילות בעלת שלושה שלבים: הקראת תחילת הסיפור בפני התלמידים ומתן הנחיות לביצוע התרגיל, הוספת עוד קטע לסיפור והמשך מתן ההנחיות. ולסיום, דיון כללי במליאה.

מהלך

1. שלב ראשון: תחילת הסיפור

בפני התלמידים תוצג תחילתו של סיפור.
נורית לומדת בכיתה ו' בבית-ספר "השומרים". כאשר נכנסה לפורום של הכיתה באינטרנט, כפי שהיא נוהגת באופן קבוע, מצאה הודעה: "נורית הגנבת, ראינו אותך גונבת במכולת עם לאה".
אדווה, הלומדת גם היא בכיתה של נורית, סיפרה לחברתה הטובה שירי, שהיא זו שכתבה בפורום על אודות נורית.

כל תלמיד יתבקש לכתוב מכתב לאחת מן הדמויות בסיפור.
הדמויות הן:

- נורית - שעליה כתבו בפורום.
- אדווה - הילדה שכתבה בפורום.
- לאה - שעליה נכתב שנורית גנבה עמה.
- שירי - הילדה שידעה מי כתב בפורום.

במליאה: ההנחיה:

¹ הפעילות מבוססת על פעילות דומה המופיעה באתר שפ"י, ונכתבה על-ידי איריס מנדה בן-יעקב, גבו וייס, ניווה סמעאן, דלית לילו, שרה וולפלינג, נאדיה מסארווה, סוריידה מנסור. הפעילות הותאמה לממ"ד.

טיוטא פאר אריכה פאונות

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד
תלמידים בתורם יקריאו את מה שכתבו. בשלב זה האחרים יקשיבו בלבד.
לאחר הקריאה תתנהל שיחה.
שאלות מנחות לשיחה:

1. מדוע בחרת לכתוב לדמות הזו?
2. מה מרגישה הדמות?
3. מה את/ה מרגיש/ה כלפי הדמות?
ניתן לערוך משחק תפקידים בין הדמויות המעורבות.

2. שלב שני: ממשיכים בהקראת הסיפור:
נורית לא ידעה מה עליה לעשות מרגע זה ואילך. איך תוכל להופיע למחרת בכיתה? איך יסתכלו עליה? היא לא הצליחה לישון כל אותו לילה.

הנחייה

התלמידים מתבקשים להמשיך את הסיפור ולכתוב לו סיום.

3. שלב שלישי:

דיון במליאה:

תחילה, יוזמנו תלמידים אחדים להקריא את הסוף שכתבו לסיפור.
בהמשך ניתן לדון בשאלות הבאות:

- אילו היית במקום נורית מה היית מרגיש/ה?
- מה אומרים לנו רגשות אלה על ההשפעה שיש להטרדה על המוטרד?
- אילו היית במקום נורית מה היית עושה?
- אילו מה שקרה לנורית היה קורה לאחותך, או לבת משפחה שלך, מה היית עושה?
- אילו מקרה כזה היה קורה לך, למי היית פונה? מה היית עושה?
- איזה סיום לסיפור נראה לכם ביותר, ומדוע?

למחנך: במתכוון לא הגדרנו אם נורית אכן גנבה או לא. יש מקום לדון עם התלמידים על שתי האפשרויות. ולפתח את הנושא – של פרסום ברשות הרבים שניתן לנקות אח"כ את הצבע והכלוך, אך לא ניתן למחוק את הכתם בנפשו של הנפגע.

טיוטא פאר אריכה פון

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

2

ערכים משמשים כוכבי צפון, לאורם אנו מכוונים את החלטותינו ופעולותינו, גם כאשר איננו ערים לכך. לא פעם אנו נתקלים במצבים שבהם עלינו לקבוע סדרי עדיפויות בין שני ערכים חשובים לנו. לא מדובר כאן בשאלות שיש להן רק השלכות פילוסופיות. בחירה בערך אחד מבין שניים מכוונת אותנו לפעולה שונה, ויוצרת מציאות ייחודית רק לה. לעיתים ההחלטה היא כה קשה עד שאנו פוסחים על שני הסעיפים ונמנעים מכל החלטה.

תלמידי כיתות ו' הם מתבגרים צעירים. את קבוצת הגיל הזאת מאפיינים, בין השאר, בדיקה של ערכים וכן התעניינות בהתפתחות המינית. לא פעם חשים המתבגרים בלבול בין הקולות השונים שבתוכם, בין הרצייה החברתית לעומת הרצונות של הפרט. לעיתים לובש המתח המיני צורה של הצקות ובריונות.

סדנה זו מציעה דרך לסייע בידי תלמידים לבחור בערך אחד מבין שניים: השתתפות במשחק כמבטאת את הצורך להשתייך לקבוצת התלמידים, או הבעת התנגדות להתנהגות שמתפרשת כהטרדה מינית שיש בה הסתכנות בנידוי חברתי. הבחירה בערך אחד מתאפשרת בהמשך להצגת כל הנימוקים לתמיכה בכל אחד מן הערכים.

במפגש זה יושם דגש על פיתוח נורמות וגבולות של היחיד ושל הקבוצה בקשר להטרדה מינית.

למחנך: חשוב להיות קשוב להלך הרוח ולאופי ההתעסקות של תלמידי הכיתה. בכיתה, שאין הטרדות כהורדת מכנסיים, ניתן לבצע את הפעילות, סביב הטרדה מסוג אחר (דוגמאות בסעיף 1 בהמשך), בעיקר מתחום שהתלמידים מכירים.

מסרים חשובים

1. עמידה על חשיבות הפעלת שיקול הדעת של היחיד וגילוי אחריות למעשיו. הימנעות מלפעול באופן אוטומטי לפי התכתיבים של הקבוצה.
2. הצבה של גבול ברור בין משחק, לבין הצקה והטרדה מינית.
3. מודעות להתנהגויות אשר יכולות לפגוע באחר.

מהלך

1. שיחה מונחית במליאה

- בפעילות הקודמת מיינו התנהגויות לקטגוריות שונות. היו דברים שעליהם הסכמנו והיו נושאים, שבהם היו חילוקי דעות. היום נתמקד בקטגוריה של ההטרדה המינית.
- בהמשך למטלה שניתנה במפגש הקודם, הביאו דוגמאות של התנהגויות היכולות להתפרש כהטרדה:
(דוגמאות אפשריות: "לשגע" מישהו בטלפון, לבשר למישהו בשורה שאינה אמיתית, לכנות מישהו בכינויי גנאי, להתחיל עם מישהו בניגוד לרצונו, להציף למישהו בשירותים, לכתוב פתק למישהו עם הקשר מיני, לנשק מישהו בניגוד לרצונו, וכדו').
- ישנן התנהגויות שמתייחסות באופן ברור לקטגוריה של ההטרדה. אבל ישנן התנהגויות שביחס אליהן יש לכאורה בלבול או חילוקי דעות.
הביאו דוגמאות של התנהגויות שהדעות נחלקות באשר לשיוכן לקטגוריה של ההטרדה (ניתן להתייחס גם לדוגמאות שהועלו כבר במפגש הקודם, אם היו כאלה).
- 2. המפגש היום ייוחד להתנהגות שנראית לכאורה מבלבלת ולא ברורה: "משחק" של הורדת מכנסיים בשכבה. בשכבת ו' התפתח באחרונה משחק, שבמהלכו מושכים בכל פעם במכנסיים למישהו אחר. לפעמים מי שמושכים במכנסיו נשאר בתחתונים, ולפעמים אפילו זה לא. כולם צוחקים ונהנים. לפעמים גם מי שמושכים לו את המכנסיים צוחק עם כולם.
- נשחק את "משחק הכיסאות". נעמיד בחדר שני כיסאות. כל כיסא יסמל עמדה אחרת במשחק זה. כיסא אחד יצדד בעמדה שמדובר במשחק לגיטימי שניתן לשחק בו על מנת להיות חלק מהקבוצה, ואילו הכיסא השני יצדד בעמדה, כי לא מדובר במשחק, אלא בהתנהגות משפילה, וכי אין לקחת חלק במשחק כזה.

² פעילות זו מבוססת על "הכיסא הריק" מאת שוש צימרמן, שפורסמה באתר שפ"י.

טיוטא פאר אריכה פון

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

- המנחה יזמין מתנדב אשר יהיה מוכן להציג את הנימוקים לכל אחת מהעמדות. המתנדב יוזמן לשבת תחילה על הכיסא שמסמל "זה רק משחק", ויציין בקול רם את כל הנימוקים המוכיחים שמדובר במשחק ולא בהטרדה מינית.
- תלמידים מהקהל שיש להם נימוקים נוספים המצדדים בעמדה זו יוזמנו לעמוד מאחורי הכיסא הרלוונטי ולהעלות את נימוקיהם.
- לאחר מכן, יעבור התלמיד לשבת על הכיסא "זו הטרדה מינית", ויצביע על הנימוקים נגד ההתנהגות.
- **חשוב!** יש לעודד את התלמידים להביא נימוקים רבים ככל שניתן עד קצה האבסורד. המנחה יכול להוסיף שיקולים שלא עלו, כגון: "אם לא אשתתף במשחק לא יזמינו אותי להבא".
- לחלופין, במקום הצגת כל הטענות "בעד" ואחר-כך אלה שכ"נגד", ניתן להזמין את התלמיד להעלות טענות נגדי לכל נימוק שהוא מעלה. את הטענות הנגדי עליו להשמיע כשהוא יושב על הכיסא המתאים. בחלופה זו ינוע המתנדב בכל פעם מכיסא לכיסא. להלן דוגמאות אפשריות לנימוקים:

בכיסא המסמל "זה רק משחק"	בכיסא המסמל "זו הטרדה מינית"
כולם עושים את זה	מי שמושכים לו, זה משפיל אותו
כולם צוחקים, גם מי שמורידים לו	גם אם ילד לא מראה את זה הוא נעלב בפנים
בסך הכול רואים תחתונים. זה כמו בגד ים	תחתונים זה לבוש אינטימי
מי שמושכים לו מסכים	איך אפשר להגיד שלא מסכימים. יגידו שאני "חנוך"

- לאחר מיצוי הנימוקים יתבקש התלמיד לעמוד בין שני הכיסאות. זה הרגע שבו עליו להחליט את החלטתו ולבחור. עליו לבחור את העמדה המקובלת עליו, להתיישב בכיסא המסמל אותה, ולתאר בקול רם כיצד נשקלה הבחירה.

למנחה: יש לכבד את ההחלטה של התלמיד.

- אם נותר זמן, אפשר לחשוב על התנהגות אחרת ולהזמין מתנדב נוסף.

3. דיון בכיתה

בשלב ראשון יש לפנות אל כל מתנדב ולבדוק:

- כיצד הוא מרגיש לאחר התרגיל?
- האם במהלך ההתנסות העלה הוא עצמו, או אחד מחברי הכיתה, נימוק שהפתיע אותו?
- מה ניתן ללמוד מבחירתו על הערך החשוב לו?

בהמשך ניתן להפנות אל הצופים שאלות דומות המתייחסות אליהם.

- המנחה יכול את התלמידים לדון בשאלה: האם התנהגות של הטרדה מינית מתרחשת ונמשכת לעיתים בשל צורך להשתייך?
- מה המשמעות של להיות פופולרי?
 - בהקשר של משחק הורדת המכנסיים, מה פירוש להיות גברי? מה פירוש התנהגות נשית?
 - מה דעתי על המשפט: "כולם עושים את זה"?
 - האם בקבוצה שלנו מי שמגלה התנגדות לכך שיגעו בו נגיעה מינית יכובד?
 - מה קורה למי שמסרב להשתתף במשחקי הטרדה מינית?
 - מה קורה למי שמתנגד שיקראו לו תמונות פורנוגרפיות?
 - האם ישנם כאלה שסרבו לשחק והקבוצה תכבד את עמדתם, ויש כאלה שלא?
 - מדוע לעיתים עושים תלמידים משהו בניגוד לרצונם?
 - מהם המצבים בהם פעלתי בניגוד לרצוני? מדוע?
 - מהן החלופות שיאפשרו להשתייך לקבוצה תוך שמירה על הקול האישי של כל אחד?

אם רלוונטי מבחינת חברתית:

- מהן הדרכים החלופיות שלא פוגעות באחר, המאפשרות להתקשר לבני המין השני?
- מהן הדרכים החלופיות לחיזור?

טיוטא פא אריכה פאונות

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

סיכום

מתי משחק הוא באמת משחק ולא הטרדה מינית?

מתקיים שוויון בין המשחקים (באותו הגיל, למשל).

המשחק מוסכם על כולם.

ניתן לסרב להשתתף.

השתתפות במשחק היא מתוך רצון חופשי. לא מופעל לחץ ישיר או עקיף להשתתף.

מי שמסרב מכובד.

ניתן לפרוש מהמשחק בכל עת.

אין במשחק אלימות מילולית, פיזית או מינית.

אין במשחק השפלה של מי מהמשתתפים.

הערות למנחה

על מנת להימנע מהטפת מוסר וממצב שבו יתנהגו התלמידים בהתאם לציפיות של המנחה,

מומלץ לאפשר למשחק ולדיון להתנהל מבלי שהמנחה יביע את עמדתו. מומלץ לאתגר את

התלמידים באמצעות שאלות ונקודות שלא עלו או שרצוי להדגיש.

בסיום הפעילות, אם הנסיבות מתאימות, יכול המנחה להביע את עמדתו.

טיוטא פא אריכה פאונות

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

מפגש מס' 39: מפגש סיכום בנושא מניעת הטרדה בבית-הספר

לאחר שלושה מפגשים של התבוננות החוצה על התנהגויות של הטרדה מסוגים שונים, והתבוננות פנימה על עמדות ועל רגשות שהתנהגות כזו מעוררת, כוונתנו לבסס את הלמידה בנושא הטרדה ולהטמיע אותה. אחת הדרכים היעילות לעשות כן היא ההצעה ללמד אחרים את אשר נלמד. תהליך ההוראה דורש המשך המשגה של הנלמד וארגון הידע שנרכש. במפגש סיכום זה יתבקשו התלמידים ללמד תלמידים צעירים יותר את עיקרי הידע הנוגע להתנהגויות של הטרדה מינית.

מסרים

- שיח בנושא הטרדה הנו שיח רלוונטי ומתאים לאוכלוסיית היעד.
- יש בידי תלמידים היכולת לצמצם את תופעת הטרדה.
- אמירה ברורה של תלמידים לחבריהם היא משמעותית.

מהלך הפעילות

- במהלך פעילות זו יכינו תלמידי כיתה ו' פעילות הסברה בנושא הטרדה לצורך הוראת תלמידים אחרים שלא למדו את הנושא.
- הנחייה:** הכיתה תתחלק לקבוצות קטנות וכל קבוצה תכין פעילות אחת מן הפעילויות המוצעות.
- הכינו כרזות לתלייה בבית-הספר שיבהירו מהי הטרדה.
 - הכינו מצגת לאתר בית-הספר שתבהיר מהי הטרדה.
 - הכינו דף מידע המיועד לתלמידים בכיתה ה', שבו יפורט מהי הטרדה.
 - הכינו דף עם מסרים המסייעים להישמר ולמנוע הטרדה, וכמו כן, מה לעשות ולמי לפנות כשמוטרדים.

הערות למנחה:

- על המנחה להכין מראש את החומרים המיועדים לסדנה: בריסטולים, מצבעים (לורדים צבעוניים), דבק, גישה זמינה למחשב ועוד...
- חשוב לתלות את התוצרים במקום פומבי בבית-הספר, ולאפשר לתלמידי ו' להעביר/להעניק את דף המסרים שיצרו לתלמידי כיתה ה' (בליווי מחנך כיתה ה').

טיוטא פלא אריכה פשונית

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד